

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalované, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 11. 2018, čj. 30 A 137/2018-277,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- IV. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se u Krajského soudu v Hradci Králové (dále „krajský soud“) domáhal ochrany proti nečinnosti Vězeňské služby České republiky, Vazební věznice Hradec Králové, při vyřizování čtyř jeho žádostí o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále „zákon o svobodném přístupu k informacím“), a uložení povinnosti jeho žádosti vyřídit. Krajský soud dospěl k závěru, že na základě označení žalovaného žalobcem a na základě relevantní právní úpravy vztahující se ke kompetencím jednotlivých správních orgánů je žalovanou Vězeňská služba České republiky se sídlem v Praze (dále „žalovaná“), která měla tvrzenou nečinností zasáhnout do práv žalobce. Krajský soud tak věc v souladu s § 7 odst. 6 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“), postoupil Městskému soudu v Praze jakožto místně příslušnému soudu.

[2] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal proti v záhlaví uvedenému usnesení krajského soudu o postoupení věci kasační stížnost. Nesouhlasí s postupem krajského soudu, protože žalovaná je správní jednotkou, která na základě § 4 zákona č. 555/1992 Sb., o vězeňské službě a justiční strážích České republiky (dále „zákon o vězeňské službě a justiční strážích“) činí za žalovanou právní

pokračování

úkony, mimo jiné správní trestání i řízení o trestných činech vězňených osob, a to v postavení správního orgánu jako povinného subjektu. Stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu navrhl, aby napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu projednání.

[3] Žalovaná (prostřednictvím Vazební věznice Hradec Králové) se ke kasační stížnosti vyjádřila tak, že kasační stížnost není důvodná, a navrhla, aby ji Nejvyšší správní soud zamítl. Takový názor je opřen o konzistentní praxi správního soudnictví a v souladu s postupem jiných krajských soudů v obdobné věci. Z právních předpisů plyne, že správním orgánem je Vězeňská služba České republiky, nikoliv jednotlivé věznice, které jsou podle § 1 odst. 3 zákona o vězeňské službě a justiční strážci toliko vnitřními organizačními jednotkami žalované. Pokud zákon nesvěřuje organizačním jednotkám samostatnou rozhodovací pravomoc, nemohou vystupovat jako správní orgán ve smyslu § 4 odst. 1 s. ř. s. Zákon o svobodném přístupu k informacím přitom vazebními věznicemi samotnou rozhodovací pravomoc nezakládá. Uvedený názor vychází z aktuální rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu.

[4] Současně s podáním kasační stížnosti stěžovatel požádal, aby byl v řízení osvobozen od soudních poplatků, a navrhl, aby mu soud ustanovil zástupce z řad advokátů k ochraně jeho zájmů a práv jakožto osoby se zdravotním postižením. Nejvyšší správní soud se tedy nejprve vypořádával s těmito procesními návrhy.

[5] V nyní projednávané věci se jedná o vyřešení procesní otázky vznikuvší v průběhu řízení před krajským soudem, kterou se řízení o žalobě nekončí. Stěžovateli tak s ohledem na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19) žádná poplatková povinnost nevznikla, proto není třeba rozhodovat o osvobození stěžovatele od povinnosti zaplatit soudní poplatek.

[6] Podle § 35 odst. 9 věta první s. ř. s. může předseda senátu navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z uvedeného vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jsou-li kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů.

[7] Závěry výše uvedeného usnesení rozšířeného senátu sp. zn. 1 As 196/2014 lze aplikovat i na posouzení stěžovatelovy žádosti o ustanovení zástupce. To stanoví, že pokud kasační stížnost směřuje proti procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, neuplatní se v řízení před Nejvyšším správním soudem § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. o povinnosti stěžovatele být zastoupen advokátem. Stěžovatel tak v nyní vedeném řízení nemusí být zastoupen. Nejvyšší správní soud stěžovatele vyzval, aby ve stanovené lhůtě uvedl důvody, proč považuje ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti za nezbytné. Stěžovatel na tuto výzvu nijak nereagoval. Nejvyšší správní soud přitom sám neshledal žádné důvody, které by zakládaly nezbytnou nutnost ustanovit stěžovateli zástupce. Podaná kasační stížnost naplňuje zákonné požadavky, především z ní je zřejmé, v čem stěžovatel shledává pochybení krajského soudu a čeho se jejím podáním domáhá. Nejedná se o nikterak složitou právní otázku, která by zastoupení stěžovatele vyžadovala. Protože nebyla naplněna jedna ze dvou nutných podmínek pro ustanovení zástupce, Nejvyšší správní soud stěžovatelovu žádost zamítl.

[8] V návaznosti na výše uvedené soud přistoupil k samotnému posouzení kasační stížnosti. Po přezkoumání formálních náležitostí shledal, že kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a osobou oprávněnou (§ 102 s. ř. s.). Proto se Nejvyšší správní soud dále zabýval přezkumem napadeného usnesení v rozsahu uplatněných kasačních důvodů (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Otázkou místní příslušnosti soudů k projednání žalob týkajících se žádostí o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které byly směřovány na Vězeňskou službu České republiky, resp. jednotlivé věznice, se soud již zabýval, a to mj. v řízeních, která vyvolal právě stěžovatel (např. ve věcech sp. zn. 4 As 269/2018, sp. zn. 9 As 400/2018, sp. zn. 10 As 274/2018, sp. zn. 8 As 364/2018 a sp. zn. 8 As 374/2018).

[11] Podle § 7 odst. 2 s. ř. s. je k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany, nestanoví-li zákon jinak. Pokud byl návrh podán u soudu, který není ve věci místně příslušný, postoupí ji k projednání místně příslušnému soudu podle § 7 odst. 6 s. ř. s. V této věci je tak nutno posoudit, který orgán zasáhl do práv stěžovatele.

[12] Ve věci žaloby proti nečinnosti je na základě § 79 odst. 2 s. ř. s. žalovaným ten správní orgán, který má podle žalobního tvrzení povinnost vydat rozhodnutí anebo osvědčení. Podle § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím jsou povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce. Podle § 1 odst. 3 zákona o vězeňské službě a justiční stráží je Vězeňská služba České republiky správním úřadem a účetní jednotkou. Jejimi organizačními jednotkami jsou generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby. Generální ředitelství zabezpečuje plnění společných úkolů ostatních organizačních jednotek, které metodicky řídí a kontroluje. V čele vazebních věznic, věznic, ústavů pro výkon zabezpečovací detence, Středního odborného učiliště a Akademie Vězeňské služby jsou ředitelé, které jmenuje a odvolává generální ředitel (§ 1 odst. 4 téhož zákona). Podle § 4 zákona o vězeňské službě a justiční stráží činí právní úkony jménem státu za Vězeňskou službu generální ředitel. Ředitelé vazebních věznic, věznic a dalších organizačních jednotek Vězeňské služby jsou oprávněni jednat a činit právní úkony za Vězeňskou službu ve všech věcech, kromě těch, které podle tohoto zákona nebo rozhodnutí ministra nebo generálního ředitele patří do jejich pravomoci.

[13] Organizační složka správního orgánu může být správním orgánem rozhodujícím v prvním stupni pouze tehdy, pokud jí právní předpis svěří určité samostatné rozhodovací pravomoci (srov. rozsudek NSS ze dne 16. 7. 2008, čj. 3 Ans 8/2008-84). Pokud však zákon nevymezuje organizačním složkám správního orgánu, který je nadán celostátní působností (tedy vnitřním organizačním jednotkám) samostatnou rozhodovací pravomoc, nemohou takové organizační jednotky získat postavení správního orgánu podle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Místní příslušnost soudu se v takových případech bude řídit sídlem správního orgánu s celostátní působností, nikoli sídlem jeho vnitřní organizační jednotky (srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 15. 2. 2012, čj. 6 Ads 15/2011-143, nebo také usnesení zdejšího soudu ze dne 28. 11. 2012, čj. Nad 81/2012-71, č. 2803/2013 Sb. NSS).

[14] Krajský soud správně uzavřel, že správním orgánem, který měl v dané věci povinnost vydat rozhodnutí anebo osvědčení, je Vězeňská služba České republiky, nikoliv Vazební věznice Hradec Králové. Vězeňská služba České republiky jakožto žalovaný orgán, který ostatně sám stěžovatel v žalobním tvrzení i označení účastníku v žalobě výslovně uvádí, má sídlo v Praze. Místně příslušným soudem k projednání žaloby na ochranu před nečinností je tak i v tomto řízení Městský soud v Praze.

[15] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal postup krajského soudu za rozporný se zákonem, proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

pokračování

[16] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému náklady nad rámec jeho úřední činnosti v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. ledna 2019

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu